VAGGERYDS KOMMUN

BARN- OCH UTBILDNINGS-FÖRVALTNINGEN

LIKABEHANDLINGSPLAN

Svenarums skolas årliga plan mot diskriminering och kränkande behandling

Läsåret 2016/2017

Innehåll

Grunduppgifter 3
Utvärdering 4
Främjande insatser 8
Kartläggning 9
Förebyggande åtgärder 10
Rutiner för akuta situationer 11

Bilagor: Begrepp och diskrimineringsgrunder ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Skolår 3-5

Ansvariga för planen

Rektor ansvarar för att se till att vuxenteamet och arbetslaget har möjlighet att avsätta den tid som behövs till likabehandlingsarbetet, samt tid till att utveckla och skapa planer inför nästa läsår.

Kontaktuppgifter

Rektor: 0393-67 80 35

Svenarums skola: 0393-67 86 83

Kurator: 0393-67 85 21

Vår vision

Vår skola ska vara en skola fri från kränkningar och trakasserier, där alla barn kan komma till skolan och känna trygghet, respekt och glädje. Vi ska ha ett trevligt språkbruk och respektera samt acceptera varandras olikheter.

Planen gäller från: 2016-08-22

Planen gäller till: 2017-08-21

Elevernas delaktighet

Eleverna genomför enskilt en trivselenkät kring deras trivsel, trygghet, språkbruk samt om de känner sig retade eller kränkta. De markerar också på en karta om det finns platser där de känner sig otrygga. Resultatet diskuteras i samtliga klasser och eleverna kan komma med förslag på hur resultatet ska förbättras.

Vårdnadshavarnas delaktighet

En sammanställning av resultatet från trivselenkäten finns att läsa på hemsidan. Denna sammanställning har visats och diskuterats med föräldrarådets representanter. Övriga vårdnadshavare har möjlighet att ge synpunkter angående Likabehandlingsplanen bland annat i samband med föräldramöten.

Personalens delaktighet

Arbetslagets personal diskuterar den gamla planen och ger synpunkter och förslag till den nya planen. Vuxenteamaren sammanställer en ny plan utifrån bland annat dessa diskussioner. Den nya planen gås igenom med samtlig personal innan skolstart och hålls sedan levande genom kontinuerliga diskussioner kring värdegrundsfrågor under året.

Förankring av planen

Planen presenteras för skolans personal i samband med läsårsstart. Likabehandlingsplanen läggs ut på hemsidan och presenteras även på föräldramötet som hålls i början av terminen. Mentorerna ansvarar för att delge planen till eleverna i början av terminen. Den presenteras i samband med Schysst-materialet . Planen diskuteras kontinuerligt under läsåret.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Vi har gemensamt i arbetslaget diskuterat och utvärderat de olika insatserna och åtgärderna i föregående års likabehandlingsplan. I utvärderingen har elevernas svar i trivselenkäten och undersökningen om otrygga platser vävts in.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Arbetslaget på Svenarums skola samt eleverna. Eleverna har varit delaktiga i utvärderingen genom att delta i enkäterna och sedan medverka i klassdiskussioner.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Namn: Språkbruk

Områden som berörs av åtgärden: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion och annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Sexuell läggning.

Mål och uppföljning: Det ska inte förekomma kränkande ord eller svordomar mellan elever.
Uppföljning sker i slutet av varje vecka och vid trivselenkät som genomförs under vårterminen.

Åtgärd: Reagera så fort man hör något och säga till. Följa skolans rutiner vid kränkningar och dokumentera mer.
Schemalägga tid för värdegrundsarbete och samtalsgrupper.
Utvärdera de förebyggande åtgärderna i slutet av varje vecka och gå igenom det varje måndag.

Motivera åtgärd: Då ett vårdat språk används gentemot varandra visar man respekt.
Ju tidigare man sätter in åtgärder desto bättre.
Vi arbetar vidare med det här målet eftersom det framkommit i enkätsvaren att det finns ett fortsatt behov av det.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2016-05-30

Utvärdering: Elevernas upplevelse är att de oftast eller alltid pratar snällt med varandra i klasserna (93,5% viket är en liten ökning jämfört med förra årets 89,7%) ingen svarar att man aldrig gör det och endast 3 elever svarar sällan. Peronalen upplever dock att språkbruket inte är tillräckligt bra, även om det har förbättrats och vi är ense om att vi måste arbeta vidare med att förbättra språkbruket. Under läsåret har vi markerat när vi hört något. Har det varit en kränkning så har vi blivit bättre på att dokumentera, men vi kan bli bättre. Vi har haft schemalagt värdegrundsarbete och vi har utvärderat språkbruket varje vecka. Dessa saker tycker vi har varit bra och vi vill gärna fortsätta med det även nästa år.

Namn: Ha någon att vara med och något att göra på rasterna

Områden som berörs av åtgärden: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion och annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Sexuell läggning.

Mål och uppföljning: Alla ska känna sig trygga på skolgården och känna att de har någon att vara med och något att göra. Följs upp veckovis genom utvärdering på fredagen och uppföljning på måndagen efter. Det görs även via sociogram, vid skolans enkät om otrygga platser både ht och vt samt trivselenkäten på vt.

Åtgärd: Fråga ibland innan rast vad eleverna vill göra på rasten. Vilka vill spela King?
Utöka förekomsten av rastaktiviteter.
Ta tillvara på elevernas tips om rastaktiviteter.
Introducera en ”kompisbänk” dit man kan gå om man vill ha någon att vara med.
Utlåning av rastmaterial.

Motivera åtgärd: I enkätsvaren framkom att några kände sig otrygga på skolgården. Vissa elever upplevde att de inte hade någon att vara med. Vi vill att alla elever ska ha en givande sysselsättning på rasten. En lugn rast ger en lugn efterföljande lektion.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2016-05-30

Utvärdering: I stort sett alla säger att de har någon att vara med och något att göra på rasterna enligt veckoutvärderingarna. Vi har gjort sociogram för att göra personalen uppmärksam på om det är någon som är utanför. Vi har ökat rastaktiviteterna, men det är sårbart när någon är borta. Kompisbänk har vi inte fått till någon, men resultatet visar att 95,6% av eleverna anser att de alltid eller oftast har någon att leka med på rasterna. Andelen som svarar alltid har ökat med 22,3% sedan förra året.

Namn: Arbetsro på lektionerna

Områden som berörs av åtgärden: Kränkande behandling

Mål och uppföljning: Det ska vara arbetsro och lugn inlärningsmiljö i skolans alla klasser. Vi ska visa hänsyn och respekt mot varandra. Alla ska samverka för att skapa en positiv stämning på skolan. Följs upp vid skolans trivselenkät och vid veckoutvärdering.

Åtgärd: Samtala med eleverna om hur lugn och ro skapas på lektionerna och vad det innebär med lugn och ro**.**
Använda värdeordskorten för att belysa positiva saker under lektionerna.
Använda ljudnivåskort för att visa vilken nivå som är aktuell för tillfället.
I klassrummet pratar vi bara om uppgiften vi håller på med. Alla andra samtal sker på rasterna. Detta gäller både för elever och vuxna.

Motivera åtgärd: Alla elever har rätt att känna arbetsro för att kunna lära sig så mycket som möjligt, nå målen och ha en bra trivsel i klassrummet.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2016-05-30

Utvärdering: Vi har till viss del använt oss av värdegrundskorten: trygghet, glädje och respekt för att visa på att skapa arbetsro. Av ljudnivåkorten är endast det första kortet som har använts. Oftast för att de andra lätt glöms bort. Lektionsstrukturen har förbättrats under läsåret. Enligt trivselenkäten är det betydligt fler elever som nu tycker att det oftast är lugn och ro på lektionerna, jämfört med förra året. 76% anser att det alltid eller oftast är lugn och ro på lektionerna jämfört med förra årets 54,7%. I veckoutvärderingarna har resultatet varit varierande.

Samtal om värdegrundsfrågor utifrån diskrimineringsgrunderna

Områden som berörs av insatsen: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning: Eleverna ska acceptera olikheter och känna sig trygga med varandra. Utvärderas med hjälp av trivselenkäten under vårterminen.

Insats: Schemalagda samtal i mindre grupper samt i helklass för att belysa olika värdegrundsfrågor. Vi använder oss bland annat av filmer, värderingsövningar, forumspel och diskussionsfrågor. Ge eleverna möjligheter och tillfällen att mötas i olika grupper för att lära känna varandra och utveckla en vi-känsla och ett positivt klimat på skolan.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2016-05-30

Utvärdering: Vi har haft värdegrundssamtal i genomsnitt en gång i veckan. Ibland blir det mer efter behov. Vi har använt oss av filmer, värderingsövningar och diskussionsfrågor både i smågrupper och i helklass. Trivselenkäten visar att 95,6% av eleverna alltid eller oftast mår bra ihop med sin klass, det är dock 2 elever som anser att de aldrig eller sällan gör det. Alla elever utan tre uppger även att de alltid eller oftast mår bra tillsammans med andra eleverna på skolan.

Rastvärdar

Områden som berörs av insatsen: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning: Att rasterna ska vara trygga för eleverna. Uppföljningen sker genom trivselenkäten, otrygga platser undersökningen.

Insats: Schemaläggning av rastvärdar ska vara gjort innan skolstart. Schemat ses kontinuerligt över och ändras vid behov. Minst 2 vuxna är ute varje rast och har då på sig en reflexväst som gör att eleverna lätt kan identifiera dem. En av värdarna ska delta aktivt i elevernas aktiviteter, medan den andre mer cirkulerar runt på skolgården.

Ansvarig: Arbetslaget och rektor

Datum när det ska vara klart: 2016-05-30

Utvärdering: Vi behöver alla bli bättre på att ta på oss västarna då vi rastvärdar, detta för att eleverna ska veta vem de ska vända sig till under rasterna. Vi har alltid varit två rastvärdar ute varje rast, men det är svårt att lösa när någon är borta. Rastvärdarna är ofta upptagna med att ha extra koll olika aktiviteter såsom fotbollsking och bandy-/fotbollsplanen. Det är då svårt att hinna vara aktiva i aktiviteterna. Undersökningen otrygga platser visar att i stort sett alla är trygga på skolgården under rasterna. 76% av eleverna på skolan känner sig trygga överallt. Det är något bättre resultat än förra året vid samma tidpunkt. Dock är det en liten försämring från i höstas. Det är dock toaletterna som står för den största ökningen.

Lika behandling av elever

Områden som berörs av insatsen: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning: Alla elever ska erbjudas likvärdigt talutrymme. Utvärderas med hjälp av trivselenkäten under vårterminen.

Insats: Medvetet fördela uppgifter och frågor till eleverna så att det inte blir någon viss grupp som favoriseras. I undervisningen genomförs även talrundor, individuella tavelsvar och slumpvis frågor för att alla ska få komma till tals.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2016-05-30

Utvärdering: Vi har arbetat aktivt för att se till att alla får komma till tals i klassrummet. Det har vi dels gjort genom att använda slumpvis frågor till eleverna, men även genom att genomföra talrundor. Resultatet i trivselenkäten som handlar om pojkar och flickor får samma hjälp i klassrummet har i stort sett samma resultat som förra året. 95,6% av eleverna anser att de får det. Det är dock 2 elever som anser att de sällan får det.

Beskriv hur årets plan ska utvärderats

Arbetslaget ska diskutera, analysera och utvärdera de olika insatserna och åtgärderna i likabehandlingsplanen. I utvärderingen ska vi även väva in resultatet av årets trivselenkät och undersökningar om otrygga platser. Vi tar även hänsyn till elevernas diskussioner och analyser av enkätsvaren.

Ansvariga för att årets plan utvärderas

Rektor ansvarar för att det finns tid avsatt för arbetslaget att genomföra utvärderingen. Eleverna är delaktiga i utvärderingen genom att delta i enkäterna och sedan medverka i klassdiskussioner kring resultatet.

Årets plan ska utvärderas senast: 2017-05-30

Främjande insatser

Samtal om värdegrundsfrågor utifrån diskrimineringsgrunderna

Områden som berörs av insatsen: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning: Eleverna ska acceptera olikheter och känna sig trygga med varandra. Utvärderas med hjälp av trivselenkäten under vårterminen, samt med otrygga-platserundersökningar under höst- och vårterminerna.

Insats: Schemalagda samtal i mindre grupper samt i helklass för att belysa olika värdegrundsfrågor. Vi använder oss bland annat av filmer, värderingsövningar, samarbetsövningar, EPA, teater, forumspel och diskussionsfrågor. Ge eleverna möjligheter och tillfällen att mötas i olika grupper för att lära känna varandra och utveckla en vi-känsla och ett positivt klimat på skolan. Vi återinför gemensamma månadsfester, där de olika klasserna turas om att stå för underhållningen och där födelsedagar uppmärksammas.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2017-05-30

Rastvärdar

Områden som berörs av insatsen: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning: Att rasterna ska vara trygga för eleverna. Uppföljningen sker genom trivselenkäten, otrygga platser undersökningen.

Insats: Schemaläggning av rastvärdar ska vara gjort innan skolstart. Schemat ses kontinuerligt över och ändras vid behov. Minst 2 vuxna är ute varje rast och har då på sig en reflexväst som gör att eleverna lätt kan identifiera dem. Om det funkar ska en av värdarna delta aktivt i elevernas aktiviteter, medan den andre mer cirkulerar runt på skolgården.

Ansvarig: Arbetslaget. Rektor ansvarar för att förutsättningarna finns för personalen att genomföra insatsen och för att se över schemat.

Datum när det ska vara klart: 2017-05-30

Lika behandling av elever

Områden som berörs av insatsen: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning: Alla elever ska erbjudas likvärdigt talutrymme. Utvärderas med hjälp av trivselenkäten under vårterminen.

Insats: Medvetet fördela uppgifter och frågor till eleverna så att det inte blir någon viss grupp som favoriseras. I undervisningen genomförs även talrundor, individuella tavelsvar och slumpvis frågor för att alla ska få komma till tals.

Ansvarig: Arbetslaget **Datum när det ska vara klart:** 2017-05-30

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Eleverna har via datorn fyllt i en trivselenkät under vårterminen. De har även märkt ut platser på en karta var de känner sig otrygga. Denna undersökning har genomförts både på höst- och vårterminen.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Eleverna besvarar de två olika kartläggningsenkäterna samt deltar i diskussioner i klassen**.** Trivselenkäten är gjord centralt i kommunen, men kartan över Otrygga platser är tillverkad tillsammans med eleverna. Kartan reviderades inför undersökningen vt-2015 och eleverna fick då tycka till om vilka platser som bör finnas med.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Hela arbetslaget analyserar resultatet av kartläggningen och sätter in åtgärder.

Resultat och analys:

Eleverna tycker, efter genomgång av trivselenkätens resultat, att vi bör fortsätta att arbeta med att förbättra arbetsro under lektionerna samt lyfta toalettfrågan igen. Personalen har resonerat fram att vi även bör behålla punkterna kring språkbruk och trygghet/aktiviteter på rasterna. Därför vill vi även nästa läsår ha dessa tre områden som förebyggande åtgärder:

1. Motverka förekomsten av kränkande ord och svordomar.
2. Alla elever ska känna sig trygga och ha någon att vara med på rasterna.
3. Skapa arbetsro på lektionerna.

Vad gäller toaletterna har rektor gjort en riskbedömning på dem utifrån resultaten i de olika undersökningarna och skickat den till förvaltningschefen. Han har i sin tur gjort en beställning på renovering av fastighet.

Andra viktiga frågor som framkom i kartläggningen

- Det är endast 2 elever som inte känner till likabehandlingsplanen. Det är en positiv trend som håller i sig från förra året.
- På frågan om det finns någon vuxen som de kan prata med när något hänt som gjort dem ledsna eller arga är det 3 fler elever som svarar aldrig jämfört med förra året, samtidigt är det är 22% fler som svarar att de alltid har det.
- Det är få elever som anser att de alltid eller ofta blir retade för olika saker såsom utseende, ursprung, hur man pratar, intressen eller om man får extra hjälp.
- Endast en elev känner inte till skolans regler, men liksom förra året är det inte alla som är nöjda med dem eller följer dem.

Förebyggande åtgärder

Namn: Språkbruk

Områden som berörs av åtgärden: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion och annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Sexuell läggning.

Mål och uppföljning: Det ska inte förekomma kränkande ord eller svordomar mellan elever. Uppföljning sker i slutet av varje vecka och vid trivselenkät som genomförs under vårterminen.

Åtgärd: Reagera så fort man hör något och säga till. Följa skolans rutiner vid kränkningar och dokumentera.
Schemalägga tid för värdegrundsarbete.
Utvärdera de förebyggande åtgärderna i slutet av varje vecka och gå igenom det veckan därpå.

Motivera åtgärd: Då ett vårdat språk används gentemot varandra visar man respekt.
Ju tidigare man sätter in åtgärder desto bättre.
Vi arbetar vidare med det här målet eftersom det fortfarande förekommer ett otillfredsställande språkbruk.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2017-05-30

Namn: Ha någon att vara med och något att göra på rasterna

Områden som berörs av åtgärden: Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion och annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Sexuell läggning.

Mål och uppföljning: Alla ska känna sig trygga på skolgården och känna att de har någon att vara med och något att göra. Följs upp veckovis genom utvärdering på fredagen och uppföljning veckan efter. Det görs även via sociogram, vid skolans enkät om otrygga platser både ht och vt samt trivselenkäten på vt.

Åtgärd:
Utöka förekomsten av rastaktiviteter.
Ta tillvara på elevernas tips om rastaktiviteter.
Utlåning av rastmaterial.
Rastvärdar söker upp elever som inte är sysselsatta och stämmer av med dem.
Införa kompisraster.

Motivera åtgärd: I enkätsvaren framkom att några kände sig otrygga på skolgården. Vissa elever upplevde att de inte hade någon att vara med. Vi vill att alla elever ska ha en givande sysselsättning på rasten. En lugn rast ger en lugn efterföljande lektion.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2017-05-30

Namn: Arbetsro på lektionerna

Områden som berörs av åtgärden: Kränkande behandling

Mål och uppföljning: Det ska vara arbetsro och lugn inlärningsmiljö i skolans alla klasser. Vi ska visa hänsyn och respekt mot varandra. Alla ska samverka för att skapa en positiv stämning på skolan. Följs upp vid skolans trivselenkät och vid veckoutvärdering.

Åtgärd:
Samtala med eleverna om hur lugn och ro skapas på lektionerna och vad det innebär med lugn och ro**.**
Använda ljudnivåskort för att visa vilken nivå som är aktuell för tillfället.
I klassrummet pratar vi bara om uppgiften vi håller på med. Alla andra samtal sker på rasterna. Detta gäller både för elever och vuxna.
Tydlig struktur med mål för lektionerna.

Motivera åtgärd: Alla elever har rätt att känna arbetsro för att kunna lära sig så mycket som möjligt, nå målen och ha en bra trivsel i klassrummet.

Ansvarig: Arbetslaget

Datum när det ska vara klart: 2017-05-30

Rutiner för akuta situationer

Policy: På vår skola råder nolltolerans mot kränkningar och trakasserier.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling: Rutiner vid uppkomst av diskriminering/kränkning OBS! Vid trakasserier/kränkande behandling mellan vuxen och elev ansvarar rektor för utredning samt åtgärder.

1. Skolpersonal/mentor Då skolpersonal ser eller hör kränkning ska en direkt tillsägelse ske. Kontakt med mentor till den drabbade ska tas.

Mentor för den drabbade ansvarar för att utreda vad som skett.

1. Rektor informeras om det inträffade

2. Mentor/mentorer för samtal med berörda elever

3. Information till hemmen

4. Åtgärder sätts in

5. Uppföljning

Detta skall göras skyndsamt. Båda parter kan erbjudas kuratorskontakt. Dokumentation: Mentor gör utredning på blanketten ”Mentors utredning”. Vid avslut lämnas det till rektor för arkivering. Fortsätter beteendet går ärendet vidare till nästa nivå.

2. Mentor/annan vuxen Mentor för den drabbade ansvarar för utredningen.

Mentor för den drabbade ansvarar för att utreda vad som skett.

1. Rektor informeras om det inträffade

2. Mentor/mentorer för samtal med berörda elever

3. Information till hemmen

4. Åtgärder sätts in

5. Uppföljning

Detta skall göras skyndsamt. Båda parter erbjuds kuratorskontakt. Dokumentation: Mentor dokumenterar på mallen ”Utredning i ärende gällande kränkande behandling och/eller diskriminering”. Vid avslut lämnas det till rektor för arkivering. Har beteendet ej förändrats går ärendet vidare till nästa nivå.

3. Vuxenteam/ mentor Vuxenteamet tillsammans med den drabbades mentor gör utredningen.

1. Rektor informeras om det inträffade

2. Information samlas in från den utsatta, den/de som har utsatt samt personal och andra elever

3. Information till hemmen

4. Åtgärder sätts in

5. Uppföljning sker inom senast två veckor

Båda parter erbjuds kurators-kontakt. Dokumentation: Dokumentation sker på mallen ”Utredning i ärende gällande kränkande behandling och/eller diskriminering”. Vid avslut lämnas det till rektor för arkivering. Fortsätter beteendet går ärendet vidare till nästa nivå.

4. Rektor Rektor ansvarar för utredningen.

1. Rektor kallar till möte med föräldrar

2. Vid mötet ska insatser diskuteras tillsammans med vårdnadshavare

3. Tid för återkoppling ska bokas in vid mötet Fortsätter beteendet kan ärendet gå vidare till nästa nivå eller/och anmälas till socialtjänst eller polis.

Dokumentation: Dokumentation överlämnas från mentor samt Akutteamet till rektor. Rektor dokumenterar. Då ärendet avslutas arkiveras all dokumentation.

5. Barn- och utbildningsnämnden

1. Lämplig åtgärd tillämpas

2. Återkoppling till rektor Dokumentation: Dokumentation överlämnas från skolan. Då ärendet avslutas arkiveras all dokumentation.

OBS! Utifrån händelsens karaktär kan situationen kräva en omedelbar insats! Skadeanmälan skall alltid skrivas i samband med att någon får en fysisk skada. Original lämnas till exp. Vid händelse som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa underrättas arbetsmiljöverket. Om handlingen är av brottslig karaktär kan polisanmälan göras av rektor. Arbetet sker i samverkan med vårdnadshavare och andra myndigheter såsom socialtjänst.

Bilagor

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”utländska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier.

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad via sociala medier av elever på skolan. De skriver kränkande saker om honom. De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren fäller en kränkande kommentar till Lisa.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria högsta betyg, då svenska inte är hennes modersmål.[diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i en kyrka, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier

Implementeringsplan läsåret 2016/2017

Augusti/januari	Information till all personal om likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling vid varje terminsstart. Genomgång av dokumentationsrutiner samt organisationsförändringar. **Ansvar**: Rektorer och kurator/Vuxenteam
Augusti/september	Information till föräldrar på föräldramöten. Likabehandlingsplanen mailas till vårdnadshavare. Information till elever under klassrådstid. Utarbetande av ordningsregler i resp klass. Sammanställning sker och ordningsregler för resp. skola utarbetas. Dessa utgår från värdegrundsorden. **Ansvar**: Mentorer/Arbetslag
Oktober	Utbildning och uppstart för Vuxenteam. **Ansvar**: Rektorer och kuratorer
November	Trygga-platser-undersökning genomförs **Ansvar:** Vuxenteam förbereder undersökningen, mentorerna genomför den.
Januari/Februari	Träff med övrig personal för information och diskussion. **Ansvar**: Kuratorer
Februari	Planerna lyfts vid föräldraråd och diskussion sker utifrån diskussionfrågor. Synpunkter hämtas in. **Ansvar**: Rektorer/pedagoger
Mars	Kartläggning för att kunna utvärdera Likabehandlingsarbetet genomförs i alla årskurser på samtliga enheter. Sammanställning görs och framkommer det att behov finns av akuta insatser så sätts dessa in omgående. **Ansvar**: Vuxenteam förbereder enkäten och undersökningen, mentorerna genomför enkäten och undersökningen. Vuxenteam analyserar undersökningarna när de är genomförda och sammaställer, samt för en dialog med arbetslagen och ansvarig rektor om vad som framkommit och vilka åtgärder som behöver vidtas. Samtal i klasserna om planerna och ordningsregler, hur ser det ut idag, vilka åtgärder upplevs fungera samt är viktiga att bibehålla? **Ansvar**: Mentorer
April	Utvärderingsdag för Likabehandlingsgruppen, arbete påbörjas med nästkommande läsårs planer. **Ansvar**: Rektor och kuratorer
Maj/Juni	Sammanställning av kommande läsårs planer. Synpunkter inhämtas från arbetslag, rektorer samt övrig personal.